

### 6. ฟรานซิสโก เดอ โกย่า (Francisco De Goya Y Lucientes)

อัจฉริยบุรุษ ผู้มีความสามารถหลายด้านและมีกำลังเข้มแข็งยิ่ง



ภาพวาดตัวเองของโกย่า

โกย่าเกิดวันที่ 30 มีนาคม ค.ศ. 1746 ในหมู่บ้านเล็กๆ ที่เร็นแค้น ซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบแห้งแล้งชื่อ อะรากอน ในสเปน ณ ที่นั้นมารดาของเขาได้พักอยู่ในบ้านญาติผู้สูงศักดิ์ แล้วต่อมาเธอก็พาเขาไปอยู่กับบิดาซึ่งเป็นช่างปิดทองในซาราโกสซ่า โกย่าเข้าเรียนในโรงเรียนวัดก่อน แล้วก็ไปเรียนวาดเส้นจนเมื่ออายุได้ 14 ปี จึงไปฝึกหัดเขียนภาพกับ โยเซ่ ลูซัน นานถึง 4 ปี ครูของเขาคนนั้นไม่ใช่จิตรกรมีชื่อเสียงอะไรนัก แต่ประสบการณ์ของเขาในช่วงนี้จะเป็นพื้นฐานทางฝีมือที่จะส่งเขาให้ทะยานต่อไปได้ในแวดวงศิลปะ เขาไปกรุงมาดริดสองครั้งเมื่ออายุได้ 17 ปี ขณะกำลังหัดเขียนภาพอยู่ และเมื่ออายุได้ 20 ปีก็สอบแข่งขันเข้าเรียนในสถาบันศิลปะซานเฟอร์นันโด แต่ก็สอบไม่ได้ ในการไปมาดริดครั้งที่สองนี้ดูเหมือนว่าเขาจะได้เรียนกับบาเยอ (Bayeu) ซึ่งเป็นชาวซาราโกสซ่า ศิลปะของครูคนหลังนี้ก็เหมือนกับของลูซัน คือ ขาดความมีชีวิตชีวา สามปีต่อมาโกย่าออกเดินทางไปทำงานในอิตาลี เขาไปเยือนกรุงโรม และในการประกวดภาพที่ราชบัณฑิตยสถานสาขาวิจิตรศิลป์แห่งปาร์มา ค.ศ. 1770 ภาพของเขาชื่อ **Hannibal Crossing the Alps** ก็ชนะรางวัล

เมื่อโกยาเดินทางกลับบ้านในปี ค.ศ. 1771 ซึ่งดูเหมือนจะผ่านประเทศฝรั่งเศสด้วยนั้น เขาได้รับความสำเร็จยิ่งขึ้น และทันทีที่กลับมาถึงซารากอสซ่า ก็ได้รับจ้างทำงานเล็กๆ หลายชิ้น รวมทั้งภาพเฟรสโกสำหรับเพดานโบสถ์ด้วย ประมาณสองปีต่อมาเขาย้ายไปอยู่มาดริดและร่วมงานกับครูเก่าคือบาเยอ ค.ศ. 1773 เขาแต่งงานกับน้องสาวของครูชื่อโฮเซฟา ในปี ค.ศ. 1774 ศิลปินนีโอคลาสสิกชาวเยอรมันชื่อ Anton Raffael Mengs มายังราชสำนักสเปนเป็นครั้งที่สอง เพื่อเป็นหัวหน้างานของบาเยอในการตกแต่งพระบรมมหาราชวัง และได้เชิญโกยามาเป็นผู้ออกแบบพรมประดับผนัง (Tapestry) ณ ห้องปฏิบัติงาหลงที่ ซานตา บาร์บารา ในปี ค.ศ. 1775 โกยาลงมือทำภาพร่างถึง 60 ภาพสำหรับพรมนี้ ทำให้เขาไม่ว่างที่จะทำอะไรอื่นไปจนถึงปี ค.ศ. 1792 ภาพร่างของพรมที่มีชื่อเสียง เช่น *The Sunshade*, *The Washerwomen*, *The Crockery Vendor* (พ่อค้าเครื่องถ้วยชาม) ภาพเหล่านี้แสดงชีวิตของชาวมาดริดในแง่มุมต่างๆ กัน และแสดงให้เห็นความสามารถอันก้าวหน้าของโกยาในการเอาชนะวัสดุที่แข็งดัดแปลงยากของการทอพรม มาสร้างภาพอันงดงามได้อย่างง่ายดายด้วยวิธีและเทคนิคของเขา ช่วงนี้กินเวลาไปจนกระทั่งเขาอายุ 46 ปี ซึ่งดูเหมือนจะหมดสิ้นลงแก่นี้สำหรับคนที่มีอัจฉริยภาพน้อยกว่าโกยา แต่กลับกลายเป็นว่า ช่วงนี้เป็นแต่เพียงพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับก้าวต่อไปเท่านั้นเอง โกยามีอายุอยู่จนถึง 82 ปี และระยะหลังๆ ที่เขาศึกษาด้วยตนเองอย่างได้ผลนี้บางทีอาจจะชดเชยกันได้สำหรับการศึกษาที่ขาดตกบกพร่องอยู่ในสมัยต้น ๆ

ลักษณะที่เด่นที่สุดของภาพบนพรมของเขาก็คือ การใช้สีสดใส ไม่ยุ่งยากซับซ้อน แม้แต่ในขณะที่เขาทำภาพเหล่านี้ เขาก็สร้างความก้าวหน้าทางศิลปะไปด้วยอย่างจริงจัง ในปี ค.ศ. 1778 เมื่อเขาได้รับอนุญาตให้เข้าชมภาพจิตรกรรมของอิตาดี ฟลินเดอส์และสเปนที่เก็บสะสมไว้ในพระราชวังได้ เขาก็เริ่มทุ่มเทกำลังศึกษางานของศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลาย เขาทำภาพพิมพ์โลหะ (etching) เลียนแบบเวลาสแควชถึง 18 ภาพ รวมทั้งภาพ *The Maids of Honor* (นางพระกำนัล) ที่มีคนอยู่มากมายในภาพด้วย ในปี ค.ศ. 1787 เขาได้รับแต่งตั้งเป็นจิตรกรแห่งราชสำนัก แล้วก็ได้รับตำแหน่งอื่นๆ ติดตามมา เป็นผลให้เขาได้เขียนภาพเหมือน (portrait) อีกจำนวนมาก



ภาพนางพระกำนัล โดยเวลาสแควช ราว ค.ศ. 1656 ภาพเขียนสีน้ำมัน  $125\frac{1}{2} \times 108\frac{7}{8}$  ปราโต มาดริด

โกย่าได้เป็นจิตรกรแห่งราชสำนักต่อไปเมื่อพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ขึ้นครองราชย์ใน ค.ศ. 1789 ในบั้นปลายของชีวิตเขาได้วาดภาพเหมือนบุคคลต่างๆ มีทั้งขุนนาง ครอบครัวยุโรป พระราชินี นักแสดงผู้มีชื่อเสียง นักล่าวิว นักการเมืองและนายพลผู้มีชีวิตอยู่ในขณะนั้น ในตอนท้ายสุดนั้นจะเป็นภาพที่เงียบสงบของหลานของเขา องค์ประกอบภาพ “ครอบครัวของพระเจ้าชาลส์ที่ 4” ซึ่งเขียนในปี 1800 และมีภาพโกย่าเองปรากฏตัวกำลังทำงานอยู่เบื้องหลังนั้นได้รับแรงดลใจมาจากภาพ *The Maids of Honor (Las Maninas)* ของเวลาสเควซ ภาพที่โกย่าเขียนซึ่งรวมทั้งภาพเหมือนของเพื่อนสนิทอันมีทั้งนักปกครอง กวี นักประพันธ์ และจิตรกรนั้นล้วนเป็นที่ชื่นชอบของทั้งพวกหัวก้าวหน้าและนักวิชาการหัวเก่า



ครอบครัวพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ค.ศ. 1800 ภาพเขียนสีน้ำมัน 110" x 132" ปราโด มาดริด

โกย่าไม่ยอมให้กฎเกณฑ์ทางวิชาการอันเย็นชาที่มีอิทธิพลอยู่ในเวลานั้น มาขวางกั้นความเป็นตัวของตัวเองได้ เขารับว่าจ้างจากกษัตริย์สเปนให้เขียนภาพสำหรับแท่นบูชาแท่นหนึ่งในโบสถ์ซานเฟร์นันโด เอล กรังด์ แห่งกรุงมาดริด เขาเขียนเป็นภาพนักบุญเบอร์นาร์ดีน แห่งเมืองเซียนนา กำลังแสดงธรรมต่อพระพักตร์ของกษัตริย์อัลฟองโซ่ที่ 5 เมื่อภาพนี้ได้นำออกแสดงในปี ค.ศ. 1784 นั้น ได้รับการตัดสินว่าเป็นภาพที่ดีที่สุด ในปีต่อมาเขาก็ได้รับแต่งตั้งเป็นรองผู้อำนวยการจิตรกรรม ณ สถาบันศิลปะ ตำแหน่งของโกย่าในพระราชวังทำให้เขารองชีพอยู่ได้อย่างสบาย ในปี ค.ศ. 1792 เขาไปอยู่กับเพื่อนชื่อ เซบาสเตียน มาร์ตีเนส ที่กาดิซ ภาพเหมือนของมาร์ตีเนสมีชื่อที่น่าสังเกต คือ การละทิ้งสีสดใสไปใช้สีเทาเงิน ซึ่งโกย่าจะใช้ในภาพเหมือนต่อไป เพื่อแสดงความอ่อนเบาของเสื้อผ้าที่คลุมอยู่บนร่างที่หนักแน่น

ใน ค.ศ. 1792 นั้นเองที่โกยาป่วยหนักอยู่หลายเดือน เมื่อหายป่วยแล้วเขาต้องกลายเป็นคนหูหนวกโดยสนิท ความเจ็บปวดที่ต้องทนทุกข์ในครั้งนี้ ทำให้เขาเปลี่ยนไปเป็นคนใหม่ด้วยการเปลี่ยนค่านิยมของตนเอง เขาเริ่มต้นเขียนภาพเพื่อตัวของตัวเองอย่างจริงจัง สีที่ใช้จะมีการเติมสีดำลงไปบ้าง สีน้ำตาลพร้อมทั้งแต้มชมพูหม่นๆ หรือไม้กีสแดงจัด หรือสีเหลืองหม่นอมน้ำตาล สีเหล่านี้จะถูกใส่ลงในภาพที่มีสีส่วนใหญ่เป็นกลางๆ อันเป็นลักษณะงานของปี ค.ศ. 1792 ที่ใช้ได้กับภาพประเภทฝันร้าย เช่น “จินตนาการกับภาพหลอน” ซึ่งเป็นวิธีการสร้างภาพตามเสียงอันน่ากลัวที่เกิดขึ้นในหัวของเขา อันเป็นผลมาจากการที่หูหนวก เรื่องราวในภาพต่างๆ เช่น **The Madhouse** (โรงพยาบาลคนบ้า) หรือ **The Burial of the Sardine** (งานฝังปลาซาติน) เป็นเรื่องของมนุษย์หรือพ่อมดหมอผีที่ถูกจับอยู่ในอุ้งเล็บของอารมณ์ร้าย มีการเยาะเย้ยกระทบกระทั่งที่โกยาสามารถกระทำได้เฉพาะเมื่อเขาหลุดออกไปจากสภาพของมนุษย์ปกตินี้เท่านั้น

เมื่อบายเอชั่นชีวิตลงใน ค.ศ. 1795 โกยาก็ได้เลื่อนขั้นเป็นผู้อำนวยการแผนกจิตรกรรม ณ สถาบันศิลปะแทน แต่เขาเป็นอยู่ได้เพียง 2 ปีก็ลาออกไปเป็นศิลปินอิสระ ไม่ขึ้นกับใครเลยนอกจากบางที่อาจจะเป็นดัชเชสแห่งอัลลามูเลอโนม ซึ่งเขาเขียนภาพเหมือนของเธอในปี ค.ศ. 1795 และอีกครั้งหนึ่งใน ค.ศ. 1797 เมื่อเธอเป็นหม้าย ภาพของเธอปรากฏบ่อยครั้งในงานของโกยาก่อนที่เธอจะสิ้นชีวิตในปี ค.ศ. 1802

ศิลปะของโกยาถึงขีดสูงสุดในการถากถางโลกมนุษย์ ในหนังสือรวมภาพพิมพ์โลหะที่พิมพ์ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1799 ชื่อ **The Carprices** (ลมเพลมพัด) ซึ่งเป็นตัวอย่างความเขลาอันน่าสมเพชของบุรุษและสตรีทั้งหลาย ภาพเหล่านี้ปรากฏในรูปตามความเป็นจริงผสมกับภาพอันพิสดารของแม่ मद บ้าง ยายแก่บ้าง ลาบ้าง รวมกับการใช้แสงและเงาตามแบบของเรอิมบรันท์



ภาพไม่มีใครรู้จักใคร โดยโกยา เป็นภาพพิมพ์โลหะชุด  
“ลมเพลมพัด” ค.ศ. 1799 ขนาด  $12\frac{1}{2} \times 8\frac{3}{4}$